

דפים עה — עו

קנת. האם הכותים היו גרי אריות או גרי אמת? אלו כהנים נתערבו בהם? ומדוע נאסרו על ישראל לבוא בהם? האם יש לחוש להימצאות ממזרים בתוכם?

רבי ישמעאל סבר: כותים גרי אריות הן, וכהנים שנטמעו בהם — כהנים פסולים היו (ויעשו להם מקצותם כהני כמות — מן הקוצים שבעם), ומשום כך נאסרו לישראל.

רבי עקיבא סבר: כותים גרי אמת הם וכהנים שנטמעו בהם — כהנים כשרים היו (מקצותם — מהקצינים שבעם, הבחירים). ולכך אסרום, מפני שהיו מייבמים רק את הארוסות אבל הנשואות פטרום בלא חליצה. ורבי עקיבא לטעמו שאמר יש ממזר מחייבי לאוין, הלכך יש לחוש לממזרים שבאו מאיסור יבמה לשוק.

ויש אומרים [גרי אמת הן] לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצוות, כלומר בתורת גטין וקדושין, הלכך יש לחוש לולד הבא מאשת איש — והיא שיטת רבי אלעזר.

רב נחמן אמר רבה בר אבוה: ממזר מאחותו וממזר מאשת אח נתערבו בהם, לכך אסרום. (כי יש ביניהם ישראלים שאינם גרים, כגון מאותם כהנים כשרים שנתערבו בהם. הלכך אסורים הם בממזרים. רמב"ן). רבא אמר: עבד ושפחה נתערבו בהם.

נמצא לדברי הכל יש חשש תערובת ממזרים בכותים, מלבד לרבי ישמעאל.

דף עו

קנט. א. הנושא אשה, האם וכיצד צריך לבדוק ביחוסה מקודם לכן?

ב. אלו תפקידים ודברים שהעושה אותם אין צריך לבדוק ביחוסו, מפני שמוחזק על ידם כבדוק ועומד? ג. האם ממנים גרים לתפקידי שררה?

א. לסתם משנתנו, הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות, שהן שמונה: אמה ואם אמה, אם אבי אמה ואמה, אם אביה ואמה, אם אבי אביה ואמה. [ולא הצריכו לבדוק האבות אלא האמהות, כי פסולי יוחסין שאצל האנשים בדרך כלל מתפרסמים על ידי מריבות וכו', משא"כ בנשים]. לזוהי וישראלית — מוסיפים עליהן עוד אחת, כלומר דור אמהות נוסף למעלה, שהן בסך הכל שתיים עשרה (רב אדא בר אהבה). במתניתא תנא: מוסיפין עליהן שתי אמהות למעלה, שהן בסך הכל שש עשרה [ויש לפרש כן גם במשנה, ומהו 'עוד אחת' — זוג אחת].

א. התוס' מפרשים שעיקר הבדיקה נתקנה משום חללות, ואגב בדיקת חללות בודקים גם פסול ממזרות [ולכך צריך לבדוק בלזוהי וישראלית אעפ"י שאין שייך שם חללות. מאידך אין האשה בודקת באיש כלל, כי לא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים]. ומדובר בכהן הבא לינשא אשה, אבל ישראל הבא לינשא אשה אין צריך בדיקה, שהרי גם אם אשתו חללה, זרעו כשר לכהונה, שבני ישראל מקוה טהרה לחללות. ורבנו תם כתב שאין צריך בדיקה אלא לצורך עבודת המקדש, לו או לבניו, אבל להאכיל בתרומה לא.

ויש אומרים (וכן גורסים במשנה) שגם לזו וישראל צריכים בדיקה משום ספק ממזרות ושאר פסולי קהל. ואף האשה צריכה לבדוק בדיקה זו. ואולם בדיקת חללות אין צריך לבדוק אלא האיש הכהן הבא לינשא כהנת. וכן מבואר בירושלמי, שאף לזו וישראל צריכים בדיקה,

ומשום קנס [וקנסום להצריך דור נוסף] — כדי שיהא אדם מדבק בשבטו ובמשפחתו שהיא בדוקה לו. (עפ"י רמב"ן).

ב. דין בדיקה מעכב, שאם לא מצא עדים שהכירו את האמהות — לא ישאנה (חזו"א אה"ע א, כא).

אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי מאיר, אבל חכמים אומרים כל משפחות בחזקת כשרות הן עומדות. ואולם אם קרא עליה ערער (שיצא קול על פי שני עדים שיש שם פסול), צריך לבדוק אחריה.

לשיטת הרמב"ן דלעיל, לא דיברו בגמרא אלא כלפי הסיפא, שלחכמים אין צריך בדיקה בלוי וישראל הנושא, אבל כהן הבא לישא צריך בדיקת חללות אפילו ללא ערער. וכן נקט הריטב"א.

ב. אין בודקים לא מן המזבח ולמעלה, (שאם אבי אביה שימש על המזבח, בידוע שמיוחס הוא). ולא מן הדוכן — שעמד אצל הלויים בדוכן לשורר) ולמעלה, ולא מן הסנהדרין ולמעלה (שאינן ממנים פסולים לסנהדרין, שנאמר ונשא אתך — בדומים לך). וכל שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים (דיינים בעלמא. רש"י) בירושלים (כן פירש אביי. וכן שנה רב שמעון בר זירא). וכן גבאי צדקה (מתוך שבאים עמהם ליד מריבה, אם היה בהם פגם היה הדבר מתפרסם) — משיאים לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהם. ('מן המזבח' — פירשו בתוס': אפילו בעבודות הכשרות בזרים כגון שחיטה או הפשט, שלכתחילה אין נעשות אלא במיחוסיין).

וכן אין בודקים משטרות ולמעלה (אם מצויין בהם שהוא כהן), ולא מנשיאות כפים ומתרומה ולמעלה — שהרי מעלים מהם ליוחסיין. (תוס' עפ"י כתובות כד).

רבי יוסי אומר: אף מי שהיה חתום בערכי הישנה של ציפורי (שלא היו מחתימים אלא מיוחסים). רבי חנינא בן אנטונינוס אומר: אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך. ופירש רב יהודה בשם שמואל: בקילות של דוד. ודוקא באותם שירדו למלחמה הקפידו על מיוחסים, כדי שתהא זכותם וזכות אבותם מסייעתם, אבל לא בשאר חיילים.

ג. שנינו שום תשים עליך מלך... מקרב אחיך — כל משימות שאתה משים לא יהיו אלא מקרב אחיך. ואמר רב יוסף: כל שאמו מישראל, קורא אני בו מקרב אחיך.

ואמרו שרבי זירא וכן רבה בר אבוב היו מטפלים בהם בגרים לכבדם ולהושיבם בשררה, ואילו בארץ ישראל אפילו שררה מועטת כגון שוטר הממונה על ההשקיה ומפקח שלא ישקה איש ביומו של חברו (רש"י), אין מעמידים מהם.

א. נראה שתפקיד ראש ישיבה כיום, או משגיח בישיבה וכד', אינו בכלל 'שררה' (עפ"י אגרות משה יו"ד ח"ד כו).

ב. לכאורה נראה שעל הגר עצמו אין איסור לקבל שררה. רק על הממנים. הלכך אם מתמנה מעצמו מותר. וצריך עיון בזה (אג"מ שם).

דיני מינוי גר לדיין — ע' בסנהדרין לו.